

ZBIÓR
RAPORTÓW NAUKOWYCH

Pedagogika.
Projekty naukowe

Sopot

27.02.2015 -28.02.2015

Część 1

СБОРНИК
НАУЧНЫХ ДОКЛАДОВ

Педагогика.
Научные предложения

Сопот

27.02.2015 -28.02.2015

Часть 1

УДК 37+082
ББК 94
Z 40

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Druk i oprawa: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103
e-mail: info@conferenc.pl

Cena (zl.): bezpłatnie

Zbiór raportów naukowych.

Z 40 Zbiór raportów naukowych. „Pedagogika Projekty naukowe „ (27.02.2015 - 28.02.2015) - Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2015. - 112 str. ISBN: 978-83-65207-01-2 (t.1)

Zbiór raportów naukowych. Wykonane na materiałach Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej Konferencji 27.02.2015 - 28.02.2015 roku. Sopot. Część 1.

УДК 37+082
ББК 94

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora jest zakazane.

Wszelkie prawa do materiałów konferencji należą do ich autorów.

Pisownia oryginalna jest zachowana.

Wszelkie prawa do materiałów w formie elektronicznej opublikowanych w zbiorach należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour».

Obowiązkowym jest odniesienie do zbioru.

Warszawa 2015

ISBN: 978-83-65207-01-2 (t.1)

"Diamond trading tour" ©

РОЗВИТОК УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У ПОЛЬЩІ

Ключові слова: вища медична освіта, медичний університет, навчання медицині.

Становлення науки і культури польського народу згурпувалося в міських центрах, таких як: Краків, Вільнюс, Львів, Варшава, Вроцлав і Познань. Дуже різному представляється питання приналежності цих міст до польського панства. Вроцлав протягом 700 років належав Німеччині. Після II світової війни Вільнюс опинився у межах Литви, а Львів – України, які були республіками СРСР.

Розвиток вищої медичної освіти розпочинається зі створення медичних факультетів при університетах. На перших етапах свого розвитку медична наука розвивалася під впливом схоластики, яка підтримувалася Церквою. Але під кінець епохи середньовіччя університети звільняються від релігійного впливу і в них починають формуватися власні наукові напрями. Медичні факультети на той час були не численними через малу популярність лікарського фаху. Джерелом розвитку медицини на той час був величезний практичний досвід лікарів, який вони набували під час середньовічних воєн та епідемій. Але практичні можливості медицини значно відставали від теорії [2].

Перший університет був заснований у 1364 р. у Кракові (Ягеллонський університет). У XVI-XVII століттях відкрилися університети у Вільнюсі (1578 р.) та Львові (1661 р.). У Варшаві університет діє з 1816 р. Періодами досить значного розвитку вищої школи двічі стали повоєнні роки XX століття: перша модель освіти була німецькою, а друга – радянською. За соціалістичного ладу державна вища освіта була безкоштовною. До недержавного сектору належав Люблінський католицький університет, який був чи не єдиним великим недержавним закладом освіти в усьому колишньому «соцтаборі» [1].

Відомим центром навчання був Вільнюс. У 1578 р. виникла колегія, заснована Стефаном Баторего (носила його ім'я аж до II світової війни), а від 1781 р. функціонував лікарський відділ.

Іван Жозеф Франк організував навчання медичній справі, створив програму навчання (у рамках якої студенти займалися міським населенням), а також засади етики, заснував перший пологовий госпіталь, викупив гуртожиток в якому студенти могли проживати задарма, ввів кінцеві (так звані докторські) роботи для студентів, через що започаткував наукові дослідження у вигляді казуальних робіт (опис поодинокого випадку госпіталізації пацієнта).

Навчання у Вільнюсі втрачає безперервність у 1830-1919 роках (функціонують лише хірургічні школи), щоб у 1939 р. відновитися у межах Литви [6].

Львівський університет виник у 1661 р. за сприяння Яна Казимира. Конкуренцію вузу склали Краківська Академія та Замойська Академія. У такій ситуації виникла езуїтська колегія з навчанням медицині, яка однак не надавала лікарських

повноважень (у певному сенсі мистецтво для мистецтва). У 1773 р. у рамках реформи, проведеної віденською школою (Львів належав тоді до австрійської монархії), створено школу хірургів. Перший лікувальний відділ виник у 1784 р., але діяв тільки до 1805 р., коли за для економії його було приєднано до Краківського вузу. Замість лікувального відділу розширено медико-хірургічний, що функціонував до 1870 р. Наука не була там на високому рівні – у збережених документах школи можна відшукати інформацію про „пристосування науки у дослідженні до розумових можливостей слухачів”.

Від 1863 р. мала місце реполонізація у сфері державної мови. Австрійський парламент добивався лікувального відділу у вітчизняному університеті, не піклуючись про львівський. Переломним виявився 1894 рік. Для медичного вузу, що розвивається, місто закупило нові території [6]. З 1939 року Львівський університет функціонує у межах Радянського Союзу.

Ягеллонський університет був заснований у 1364 королем Казимиром Великим. Він є унікальним серед польських дослідних і викладацьких установ. Це єдиний польський університет, який включає три факультети медичного колегіуму в межах його структури.

Спочатку університет мав три факультети: гуманітарний, юридичний і медичний. З 1400 р., після першої реорганізації, яка була проведена Владиславом Ягелло (звідси і назва – Ягеллонський університет), університет мав чотири факультети. Додався факультет теології. Однак, медичний факультет зайняв видатне місце серед факультетів університету, незабаром медичний факультет привернув увагу ряду польських та іноземних науковців. Одними з перших професорів були Джоханес Кро (перший лікар-ректор у 1419 р.); Джоанес Сассис де Папіа, який увів у дію перші статuti медичного факультету (1433); Мартін Криль, який, крім медицини, цікавився астрологією і астрономією. Таким чином у 15-му сторіччі медичний факультет пишався своїми лекторами (близько 50 чоловік). Одним із найзнаменитіших у 16 сторіччі був Матіас Міхевич, історик і лікар, ректор університету, названий «польським Гіппократом» [1; 3].

На початку 16 ст. при університеті було засновано декілька майже спеціалізованих госпіталів – для психічно хворих, для страждаючих на венеричні хвороби, а також для хворих інфекційними хворобами. З 1553 р. лікарський відділ університету почав безкоштовний догляд за працівниками соляної шахти у Велічке (перший організований суспільний догляд) [6].

У 17-18-му сторіччях університет зазнав занепаду, прискореному як зовнішніми (Шведська війна, 1651-1656), так і внутрішніми (закостенілість і застарілість навчальних планів і викладацьких методів) чинниками. Число студентів зменшилось. Студенти медичного факультету здобували тільки неповну освіту, вони продовжували навчання за кордоном, переважно в Італії, де здобували лікарські ступені. У 1773 Комісія з національної освіти довірила Хуго Коллатай завдання з реконструкції університету (1778-1780). Реформа започаткувала новий період в історії університету. Професор Анджей Бадурський не шкодував зусиль, щоб відновити університетську лікарню, яка була створена у 1780 [1; 3]. Навчання медицині повинно було тривати 5 років: 3 роки – теоретичні (біологія, фізика, хімія, анатомія, філософія, ботаніка у новому ботанічному саду) предмети, а 2 – практичне навчання через контакт з паці-

ентом. Контакт з пацієнтом трактують як час набуття важливих практичних умінь, завдяки чому медична діяльність ставала суто терапевтичною, позбавленою додаткової філософії [6].

Приєднання Кракова до Австрії (австрійський поділ) дало змогу перетворити університет в Австрійську школу і було пов'язане з напливом іноземних професорів. Остаточний розподіл Польщі між Пруссією, Росією та Австрією у 1795 році призвів до важкого періоду, за якого доля університету залежала від Європейських політичних альянсів. Цей період був відправним пунктом для подальшого розвитку медицини у другій половині 19-го сторіччя [1; 3].

Ягеллонський університет протягом віків утримував позицію академічного центру, відомого на всю Європу. Цей навчальний заклад був інтелектуальним центром польської нації, яка готувала молодих спеціалістів для майбутньої незалежності.

Коли Польща стала незалежною державою після Першої світової війни, були засновані нові університети, інші повернули свій польський статус. Краків з його знаменитим Університетом мав достатній інтелектуальний потенціал, щоб розділити його з новими центрами. Пізніше економічний і науковий розвиток медичного факультету був різко перерваний Другою світовою війною і нацистським загарбанням. По завершенню Другої світової війни (1945) навчальний заклад відновив свої діяльність не зважаючи на нестачу викладацького складу. У 1950 всі медичні факультети у Польщі були відокремлені від університетів і перетворені на нові навчальні заклади – медичні академії.

Відокремлення медичного факультету від Ягеллонського університету з політичних причин мало негативний вплив на викладацький склад, студентів і наукові дослідження. Проте, були і позитивні зміни. Були засновані нові клініки. Медичний факультет розширили, щоб включити відділення стоматології. Фармація, яка була частиною факультету математики і природничих наук в Ягеллонському університеті, перетворили у фармацевтичний факультет у новій медичній академії [1; 3].

Медична академія, як колишній медичний факультет Ягеллонського університету, забезпечувала освіту великій кількості студентів, які після закінчення навчання, особливо після війни, заповнили вакансії у галузі охорони здоров'я і поступово поліпшили стан медицини у країні. На всіх факультетах і відділеннях було успішне навчання, а дослідження нерідко набували міжнародного масштабу.

Не зважаючи на досягнення Медичної академії як автономної установи, прагнення знову об'єднатися з Ягеллонським університетом було дуже сильним. Політичні зміни у Польщі і Східній Європі пробудили надії, які здійснилися 12 травня 1993 р. Медичний факультет повернувся до Ягеллонського університету, з яким продовжує спільну історію [1; 3].

Медичний університет у Лодзі – один з найбільших медичних вузів Польщі – розпочав діяльність 1 жовтня 2002 році у результаті об'єднання Медичної академії і Військової медичної академії у Лодзі [5].

У 1938 році за ініціативою групи видатних лодзьких лікарів, на чолі з професором Вікентієм Томашевичем, було створене суспільне об'єднання під назвою «Вищий учбовий лікарський заклад у Лодзі». Початок першого академічного року вузу був передбачений на 1 жовтня 1940 р., але початок Другої світової війни знищив ці плани [12].

Після визволення Лодзі (січень 1945 року) Міністерство освіти затвердило створення лікарського, стоматологічного і фармацевтичного відділень у структурі Лодзького університету, який був створений у травні 1945 року. У лютому 1949 році об'єднано лікарське і стоматологічне відділення у Медичний факультет із стоматологічним відділенням.

Лодзька медична академія, як автономний вуз, що навчає лікарів, стоматологів і фармацевтів, виникла 1 січня 1950 року, на основі рішення Ради міністрів щодо відокремлення медичних факультетів від Лодзького університету [12].

У 1951 році у структурі вузу виникає факультет військової медицини, який у 1958 році, за рішенням Ради міністрів, стає початком створення у Лодзі Військової медичної академії.

Початок діяльності не означав повної самостійності вузу. Значну частину науково-дидактичних представництв створено спираючись на відповідні одиниці цивільної Медичної академії у Лодзі.

З початку дев'яностих років, у зв'язку з реструктуризацією збройних сил, у академії поступово зменшується число її організаційних одиниць, працівників, а також значно меншими стають ліміти набору на навчання.

У першому півріччі 2002 року керівники Медичної академії та Військової медичної академії проводять перемовини щодо об'єднання двох вузів з утворенням Медичного університету.

На першому році функціонування новоствореного університету, особлива увага приділялася об'єднанню в одне ціле двох організаційно і функціонально відмінних шкіл, які були підпорядковані різним відомствам (Міністерству охорони здоров'я і Міністерству національної оборони) [12].

Сілезька (Шльонська) медична академія державний навчальний заклад у Рокітніца Битомська (тепер Забже Рокітніца) створена наказом міністра охорони здоров'я 20 березня 1948 року, як вуз з одним лікувальним факультетом і стоматологічним відділенням. Перші клінічні кафедри були у клінічних лікарнях Забже і Битомії, пізніше, по мірі розвитку навчального закладу, розміщувалися в інших лікарнях міст регіону — Катовіце, Люблінці, Тарновських Горах, Хорзові, Тихачі Сосновському. У 1971 році рішенням Ради міністрів його було перенесено до Катовіце (раніше, у 1964 році, — туди було переведено ректорат). Тоді ж розпочато і будівництво академістечка у Катовіце-Лігоце. Поступово у Сосновці сформувався фармацевтичний факультет. У Катовіце був організований медсестринський факультет, який у 1975 році включили до структури створеного другого лікувального факультету. У 2001 році відкрито факультет охорони здоров'я у Катовіце, а у 2002 — факультет охорони здоров'я суспільства у Битомії [1; 7].

Медичний університет ім. Карла Марцинковського у Познані створений у квітні 1920 року. Це один з медичних вузів, що протягом кількадесяти років вніс значущий внесок у розвиток польської науки і медицини.

Познанський медичний університет має п'ять клінічних госпіталів. Його розвиток ґрунтується на сучасній науковій і дидактичній базі, а також на освічених кадрах [9].

На початку 1949 року почалось створення Медичного університету у Білостоку. Офіційно Медичну академію у Білостоку ухвалено Радою міністрів 3 лютого

1950 року, як десяту у Польщі медичну академію. Розмістився вуз у найціннішій будівлі у Білостоку – палаці Браніцкіх. Першим ректором Медичної академії у Білостоку став професор Фадей Келановський зі Львова. Навчання розпочало 168 студентів. Клінічною базою нового вузу стали госпіталі, які функціонували у місті, що вціліли під час війни [10].

У 1969 році розширено профіль діяльності вузу відкриттям стоматологічного відділення. У 1977 виник фармацевтичний факультет з відділенням медичної аналітики (з 2001 року фармацевтичний факультет з відділенням лабораторної медицини). З початку був набір студентів лише на відділення медичної аналітики цього факультету. Навчання фармацевтів з огляду на складнощі з комплектацією наукових кадрів розпочато лише у 1987 році.

Історичною датою став 2008 рік – 22 березня увійшов у дію закон про надання Медичній академії у Білостоку назви Медичний університет у Білостоку. Статус Університету є відповіддю на виклик нинішніх часів і віддзеркалює характер навчання, а також рівень наукових досліджень, що проводяться [10].

У 1944 році у Любліні створено Університет Марії Кюрі-Складовської. З моменту його створення факультети медицини (1944) та фармації (1945) існували у складі вузу. У результаті відокремлення від університету у 1950 році факультети отримали автономію і спочатку були перетворені у Лікарську академію, а після трьох місяців роботи отримали звання Медичної академії [11].

Півстоліття тому у Любліні працював професор Людвік Хіршвелд – першовідкривач принципів успадкування груп крові. Прославив ім'я навчального закладу у світі, також професор Тадеуш Крвавич – засновник кріоофтальмології. У Медичній академії Любліна почав свої дослідження Станіслав Бурзинський, автор теорії та практики лікування раку антинеопластомами.

Закон, ухвалений у 2008 році, перетворив Медичну академію на Медичний університет у Любліні [11].

Варшавський медичний університет – найбільший польський медичний вуз [13].

Варшавський медичний університет є одним з найстарших медичних вузів у Польщі. У 2009 році відзначали 200-ліття навчання медицині у Варшаві.

Початком створення вузу вважається 1809 рік, коли за ініціативою лікарів (Августа Вольфа, Гіацинта Дзярковського, Юзефа Чекирського і Франциска Брандта) і фармацевта Жозефа Целинського виникла Медична академія [13].

У 1816 році Медична академія була включена до Королівського варшавського університету як медичний факультет. Університет функціонував до жовтня 1831 року, коли було ліквідовано всі вищі учбові заклади Польського царства. Академічне навчання медицини у Варшаві було перерване на 26 років.

Вибухи епідемій і брак лікарів змусили прийняти рішення про створення медичного вузу. У 1857 році створено Медико-хірургічну академію, яка продовжувала традиції медичного факультету Королівського варшавського університету, а потім (1862 рік) академію приєднано до Головної варшавської школи як медичний факультет.

У 1869 році виник Імперський варшавський університет, в якому обов'язковою лекційною мовою замість польської стала російська. За цих обставин вуз був бойкотований патріотичною молоддю, яка навчатися медицині їхала в інші країни [13].

Відродження варшавського медичного навчання стало можливим лише на початку Першої світової війни, коли у 1915 році до Варшави прийшли німці.

Перш ніж у 1916 році створено самостійний медичний факультет, навчання медицини відбувалося на підготовчо-медичному відділенні при математично-природничому факультеті.

У 1917 році виник Варшавський університет. У його склад увійшов медичний факультет разом з фармацевтичним відділенням, який у 1926 році перетворено в окремий факультет.

Під час Другої світової війни всі вузи ліквідовано, але навчання не було перерване, заняття проводилося таємно. Крім того існувала таємна школа Івана Зорського (Приватна професійна школа підручного санітарного персоналу) студенти і лікарі якої допомагали пораненим.

У 1950 році виникла самостійна Медична академія у Варшаві. З 22 березня 2008 року вуз став університетом на підставі Закону від 23 січня 2008 року [13].

Медична академія у Гданську була створена 8 жовтня 1945 року. Її багатоваквіна історія починається з традицій медичного навчання у Гданську: від створеного у 1454 році Цеху хірургів і медичного навчання у Гданській академічній гімназії, створеній у 1558 році. Випускники Академічної гімназії мали високий рівень підготовки, їх приймали на третій рік медичних навчань у західноєвропейських університетах. Після ліквідації Академічної гімназії на початку XIX ст. і до перших років XX ст. у Гданську не існувало жодної вищої академічної школи.

Традиції фармацевтичних наук у Гданську сягають часів Івана Плакотомуса, автора багатьох книжок і засновника першої Гданської аптеки (1527 рік), а також Івана Шмідта, співавтора найстарішої у Польщі фармакопеї, виданої у 1665 році.

У 1907-1911 збудовано Гданський міський госпіталь, на базі якого у 1935 році сенат Гданську організував Академію практичної медицини. У новоствореному вузі вивчалися також клінічні предмети. У 1945 році організовано вивчення передклінічних предметів і вуз став називатися Медична академія у Гданську.

З 2003 року у структуру Медичної академії у Гданську включено Інститут морської і тропічної медицини у Гдині, створений у 1935 році. Від 19 травня 2009 вуз функціонує як Медичний університет [4].

Лікарська академія у Щецині створена 20 березня 1948 року і була третім вищим учбовим закладом у Щецині. У 1992 році вуз отримав назву: Поморська медична академія у Щецині. Від 21 серпня 2010 року вуз став Поморським медичним університетом у Щецині.

Наукова діяльність вузу охоплює всі області медичних наук. Особливі досягнення у генетиці і патології новоутворень, а також у дослідженнях стовбурових клітин. До клінічних досягнень належать процедури у сфері інвазійної кардіології, хірургії руки та гастроентерології [8].

На цей час усі медичні університети пропонують програми англійською мовою.

Ринкова економіка, політичні та суспільні зміни у державі спонукали до реформи вищої освіти: вузи отримали значно вищий рівень автономії, право приймати частину студентів на платну форму навчання, урізноманітнилися перелік спеціальностей, виникло чимало приватних вузів. Навчання у державних закладах є безкоштовним для вступників за конкурсом у межах лімітів [1].

ЛІТЕРАТУРА

1. Гришук Л.А. Медична освіта у Польщі. Тернопіль: ТДМУ, 2006. – 124 с.
2. Клос Л.Є. Розвиток медичної освіти на західноукраїнських землях (друга половина XVIII – 30-ті роки XX ст.). Автореф. дис. ... канд. пед. наук. К., 2002. 20 с.
3. Uniwersytet Jagellonski. Collegium medicum. Historia [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.cm-uj.krakow.pl/index.php/ujcm/cm_historia (Дата звернення: 21.08.2014).
4. Gdański uniwersytet medyczny. Historia uczelni [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gumed.edu.pl/294.html> (Дата звернення: 27.08.2014).
5. Dlaczego UMED [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://recrutacja.umed.lodz.pl/dlaczego-umed> (Дата звернення: 21.08.2014).
6. Historia medycyny: notatki z wykładów i ćwiczeń. [Електронний ресурс] – Brzeg, 2006. – Режим доступу: <http://ammaterialy.w.interia.pl/historia.pdf>. (Дата звернення: 15.01.2015).
7. Historia Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.sum.edu.pl/o_uczelni/historia (Дата звернення: 21.08.2014).
8. Pomorski uniwersytet medyczny w Szczecinie. O uczelni [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.pum.edu.pl/uczelnia (Дата звернення: 28.08.2014).
9. Uniwersytet medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. Historia [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ump.edu.pl/index.php?strona=sub_1_1314003832 (Дата звернення: 21.08.2014).
10. Uniwersytet medyczny w Białymstoku. Historia [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.umb.edu.pl/o_uczelni/historia (Дата звернення: 22.08.2014).
11. Uniwersytet medyczny w Lublinie. Historia [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://umlub.pl/uczelnia/historia> (Дата звернення: 22.08.2014).
12. Uniwersytet medyczny w Łodzi. Historia [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.umed.pl/pl/index1.php?dir=inf&mn=historia (Дата звернення: 02.09.2014).
13. Warszawski uniwersytet medyczny [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.wum.edu.pl/uczelnia/o_uczelni/historia (Дата звернення: 22.08.2014).